

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקידשו קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה.....1
- ב. כתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים חייב ליתן לו חמש סלעים ... דבר תורה פדוי לכשיתן ומ"ט אמרו בנו אינו פדוי גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות.....4
- ג. ערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין.....5
- ד. דברים הללו ... לא ניתנו ליכתב.....6
- ה. אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם הא מדעת שניהם כותבין ... שטרי אירוסין ממש ... כתבו לשמה ושלא מדעתה ... אינה מקודשת.....6
- ו. מתו בנותיהן ניונות מנכסים בני חורין והיא ניונות מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב ... בשקנו מידו ... בנות ... בשקנו לזו ולא קנו לזו.....7
- ז. בת אצל אמה.....8

דף קב.

א. כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקידשו קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

איש ואשה שהיו משודכים¹, ואמר לה כמה את מכנסת לי והיא אמרה לוי² כמה אתה נותן או כותב לי³, והסכימו ביניהם על הסכומים⁴, ועמד וקידש או נשא⁵ אותה⁶, נקנו אותם הדברים באמירה בלבד⁷ וחייבים לקיים דיבורם.

וכן גם כשלא דיברו החתן והכלה ביניהם, אלא אבי החתן ואבי הכלה הסכימו ביניהם⁸, מה הם נותנים לבניהם, בין גדולים בין קטנים⁹, ועמדו וקידשו נקנה באמירה בלבד¹⁰.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נא א והא דנקט משודכים נראה לאו דוקא, ובגמרא (בסוגיא דכתובות דף קב ע"ב) לא הוזכר, אלא משום שאסור לקדש בלי שידוכין, כמבואר בסימן כו (סעיף ד), לכן נקט משודכים, ועיי' אבני מלואים (סק"א). וכתב הרמ"א (שם) שבפסיקה שבין האיש והאשה אין חילוק בין נישואים ראשונים לשניים, ועיי' ח"מ (סק"ב) ופת"ש (סק"א - ב)

² מלשון הגמרא (כתובות שם) והפוסקים משמע ששניהם מתחייבים זה לזה, וברמ"א כתב וי"א דבעי ג"כ דהתנו כן ביחד, אבל אם עשו בלא תנאי אלא כל אחד אמר מעצמו, אינו נקנה באמירה, וכתב הח"מ (סק"ה) דלאו דוקא ביחד, שהרי גם כשמתחייב לזון בתה מהני, אלא לאפוקי אם אמר מעצמו איזון בתך, ונראה דלא בעינן תנאי ממש, אלא כתשובה לשאלה, לאפוקי אם כל אחד אמר מעצמו דרך סיפור שיתן כך וכך, ולפי"ז נראה דגם אם רק צד אחד מתחייב מועיל באמירה לבד. פתחי הושן חלק ט פרק ו הערה ג.

³ בט"ז שם א כתב שבאשה שייך לשון מכנסת לי שהיא באה לרשות בעלה, אבל באיש שייך לשון נתינה או כתיבה, ונראה דמה שהיא מכנסת הוא נדוניא שהיה נהוג שהאשה מכנסת, והוא כולל נכסי צאן ברזל ונכסי מלוג, ומה שהוא נותן לה היינו בכתובתה ותוספת כתובה, וכן מה שהוא מוסיף לה על נדונייתה, פתחי הושן שם הערה ב.

⁴ עיי' עזר מקודש שם כמה פרטים בדין מתחייב לזון בני הזוג על שלחננו, מה נכלל בחיוב זה. עוד כתב שם במה שיש מתחייבים בדברים ואין דעתם לקיים, שיש בזה איסור גזל ואונאה, ומ"מ אם סומך על בטחון בהשיית שיוכל לקיים, אין בזה איסור. וכתב עוד שאע"פ שידוע שהצד השני מרבה עליו מוהר יותר מהראוי, ונותן עיניו בממונו, ורואה בזה צד היתר להטעותו, שומר נפשו ירחק מזה, ועיי"ש בענין השדכנים שמרמים הצדדים כדי לקרובם.

⁵ אבל בשידוך לבד לא נקנה. באה"ט שם ד מהר"ש הלוי הח"מ סי' ה

⁶ כתב הב"ש (סק"ז) שאפילו לא קידשו מיד, אלא בשעת הנישואין הזכירו התנאי נמי מהני, ובבאה"ט (סק"ז) כתב עוד בשם (הרמ"ע) והמב"ט שאם נכתבו התנאים בשטר, אפילו לא קידשו מיד מהני, ומדברי התוס' (כתובות דף נג. ד"ה השתא) מדייק הבאה"ט דלא משמע כן, ועיי' אבני מלואים (סק"ג).

⁷ בין נישואים ראשונים ובין שניים

⁸ כ"כ בשו"ת מהר"ש לבית הלוי (חו"מ סימן ה).

⁹ ודוקא בנשואים ראשונים, אבל בנשואים שניים אינו מועיל באמירה בלבד אלא בקנין, ור"ל שכשהאב פוסק על בתו כשהיא אלמנה, או כשהאב פוסק על בנו בנשואים שניים, אינו מועיל באמירה בלבד, אבל כשהאב פוסק לבנו בחור, אף שהכלה היא אלמנה, וכן להיפוך, נקנה באמירה, וא"צ דוקא שיהיו שניהם בנשואים ראשונים, כ"כ בחלקת מהוקק (סק"ו), וכן משמע בבית שמואל (סק"ו), והסביר הרמב"ם (פכ"ג מה' אישות הי"ד) הטעם שדעתו של אדם קרובה לבנו או לבתו, ומרוב שמחתו גמר ומקנה, וזה לא שייך רק בנשואים ראשונים.

¹⁰ ופשוט שגם בפסיקה שבין אבי החתן והכלה, הקונים הם בני הזוג, ואף אם יתרצו האבות לוותר ולמהול זה לזה על התחייבויותיהם, אינם יכולים בלי הסכמת בני הזוג. ואף שלפעמים אין בני הזוג יודעים מה התחייבות של כל צד, אין זה פוטר את ההורים מלקיים את התחייבות, שכל צד קונה עבור בן הזוג, וזכין לאדם שלא מדעתו. פתחי הושן שם הע' יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואף על פי שלא היה ביניהם קנין, באותה הנאה שמתחתנים זה עם זה, גומרים ומקנים זה לזו וזו לזה בלא קנין, אלא באמירה בעלמא מספיק¹¹.

והוא שיהיו אותם הדברים שפסקו ביניהם מצוין ברשותם, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ודוקא בלשון מתנה שלא יהא אמירה בשעת קידושין גדולה מקנן שלא בשעת קידושין, וכשם שקנין אינו מועיל למה שאינו ברשותו כך אמירה אינה מועילה, אבל אם חייבו עצמם או נכסים לסך מסויים שבאופן זה מועיל קנין אף שאינו בידו, כך גם בשעת קידושין מועילה אמירה¹².

וכן דוקא בדברים כאלו שיש ביד האב לקיים, אבל אם פוסק על בנו שיעשה איזה דבר כגון שילך אחריה למקום אחר אין נקנה באמירה¹³, שאין זה תלוי באב אלא בבן, וכשאין הבן רוצה לילך או שאינו רוצה לישא את זו הרי האב פטור דאנוס הוא, וכן אם הבת גדולה ואינה מתרצת לינשא לזה אנוס הוא ופטור.

ודוקא אב לבנו או לבתו, אבל אח שפסק לאחותו או אשה שפסקה לבתה, וכן שאר קרובים, אינו נקנה באמירה לבד, אלא צריך קנין¹⁴.

במקום שאינו נקנה באמירה צריך שיקנו מיד הפוסק שהוא נותן כך וכך, ויש אומרים שאפילו בקנין אינו מועיל מפני שהוא כקנין אתן, שאינו אלא קנין דברים, ויש אומרים שלכן נוהגים לעשות תנאים חדשים לפני הנשואים¹⁵.

אם קיבלו קנין בחיוב על גופם, לכו"ע מועיל הקנין לחיובם¹⁶.

¹¹ ועי' פת"ש (סק"ד) בשם הנו"ב דאפשר שהוא תקנת חז"ל, ובבית מאיר הקשה למה לא יחשב כשכר פעולה, ועי' באוצה"פ (סק"י) מדברי האחרונים, ועי' ערך ש"י שהאריך ליישב. וכתב ההפלאה (בקו"א) דאפילו מעות שאינם נקנים בשום קנין, נקנים באמירה, וכ"ש פירות וכלים שנקנים בחליפין, והכא בההיא הנאה חשיב בחליפין, עיין שם

¹² ח"מ וב"ש שם ד, וכן פסק הריב"ש בס"י שמ"ה

¹³ ח"מ שם ג

¹⁴ ועי' שו"ת רב פעלים (ח"ב אהע"ז סימן יב). וכתבו האחרונים שאפילו בכך בנו או בן בתו אינו נקנה באמירה, ובהנהגות שי למורה כתב בשם המבי"ט שאשה לבנה משתעבדת.

¹⁵ ובזמננו יש נוהגים סמוך לחתונה לכתוב תנאים אחרונים ובו קביעת יום החתונה, ויש שכותבים בתנאים אחרונים שהתנאים הראשונים נתקיימו, ופשוט שאם עדיין לא קיימו כל ההתחייבויות שבתנאים ראשונים אי אפשר לכתוב כן, ונראה שצריך לכתוב שהצדדים מתחייבים לקיים כל מה שנתחייבו בתנאים ראשונים. פתחי חושן שם ו והערה טו

¹⁶ סמ"ע רמ"ה ב' וכ"כ בפת"ש (סק"ח) בשם שו"ת הת"ם

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

נוהגים כיום לכתוב שטר תנאים בשעת גמר השידוכין שבו מתחייבים החתן והכלה לישא זה את זו¹⁷, וכן הסכומים וההתחייבויות¹⁸ שכל צד מתחייב לתת¹⁹, ועושים קנין על כך²⁰.

נוהגים לקבל ערב קבלן לכל צד לקיום התנאים²¹, ונחלקו הפוסקים אם הערב מתחייב ובאיזה אופן מתחייב, ומכל מקום יכול לחזור מערבותו קודם שנישואו, ויש אומרים שבזמננו שהערבות כוללת קנס השידוכין, אינו יכול לחזור בו²².

ב. כתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים חייב ליתן לו חמש סלעים ... דבר תורה פדוי לכשיתן ומ"ט אמרו בנו אינו פדוי גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות

כתב לכהן²³ שטר חוב על עצמו שהוא חייב לו ה' סלעים בשביל פדיון בנו חייב ליתנם לו, שזכה הכהן בהם בתורת מתנות כהונה של פדיון הבן שזכתה לו תורה, ומן התורה בנו פדוי לכשיתן²⁴, אבל אמרו חכמים שלא יהא בנו פדוי אפילו לכשיתן, כדי שלא יבואו לומר פודין בשטרות וצריך לפדותו שנית.

¹⁷ ע"י בנחלת שבעה (סימן ח וסימן ט) נוסחאות שטר תנאים וביאורים על הנוסחאות, וע"י אוצה"פ (סימן ג). וכן כותבין הזמן שנקבע לנישואין, ושמעתי שיש מקפידים שלא לכתוב בתנאים זמן הנישואין, ויש נוהגים לכתוב התנאים סמוך לפני החופה, וכבר נשאו ונתנו בזה כמה פוסקים, פתחי חושן שם הערה לב. כתב הרמ"א (סוף סימן נא) שכר כתיבת התנאים החתן משלם, ואם כותבין שטר נפרד לכל צד, כל אחד משלם שלו.

¹⁸ בעבר היו נוהגים לכתוב קנס מצד העובר על התנאים, בין בעצם ביטול השידוך ובין בעובר על אחד מפרטי התנאים כמבואר בשו"ע ג ובנו"כ וזמננו לא נהגו בזה.

¹⁹ ע"י באוצה"פ (סימן ג ס"ק לג) מדברי האחרונים מה שכתבו בזה שכותבין בשטר התנאים ואל יכריחו ואל יעלימו וכו', אם זה מעיקר הדין, וע"י נחלת שבעה (סימן ח סעיף ט סק"א), ומדבריו משמע שתנאי גמור הוא ואסור להעלים ולהבריח.

²⁰ וכתב בערוה"ש (סימן ג סעיף כב) שהקנין בשעת התנאים קאי גם על הקנס, ובח"מ (סימן רז סעיף מה) כתב שאין ק"ם מועיל על המעות, דאין מטבע נקנה בחליפין, אלא יקנו על שוה כסף בדבר מסוים, ובסוף דבריו מסיים דאפשר דכיון שהקנין מועיל לשאר התחייבות, כגון מלבושים ומוזנות מועיל גם על מטבע, וכמ"ש הרמ"א בסימן רג סעיף י ולכאורה בדרך התחייבות מועיל אף על מטבע, ובזמננו נוהגים לקבל קנין מההורים ומהחתן והכלה והקנין מהחתן והכלה הוא על ההתחייבות לישא זא"ז, גם מהעריבים קבלנים, ומה שיש נוהגים לקבל קנין גם מנשי המחותרים, לא מצאתי מקור לזה, ונראה שהוא מיותר, ואינו אלא לשם כבוד, אבל במקום שאין אב, והאם היא המתחייבת, פשוט שצריכים לקבל קנין ממנה.

²¹ כן הוא בנוסח שטר תנאים שבנחלת שבעה (סימן ח וסימן ט)

²² פתחי חושן שם סעיף יח

²³ שו"ע ונו"כ יו"ד שה ד

²⁴ מ"ז ושי"ך שם ג ועיין ברכ"י ס"ק ג

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

האומר לכהן שיתן לו לפדות את בנו אסור לחזור בו שהרי זה כמו אמירה לגבוה מדרבנן, אולם אם חזר בו הרי זו חזרה.

ג. ערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין

הערב להבירו²⁵ משתעבד מן התורה אפילו בלא קנין, דכתיב (בראשית מג פסוק ט) אָנֹכִי אֶעֱרָבְנִי וְגו', ואם לא שקבל יהודה מאביו שערב משתעבד לא היה אומר כך, וכיון שכתבה התורה למדנו שכך הוא הדין.

במה דברים אמורים כשערבו בשעת מתן מעות אבל אם לאחר שהלוהו אמר אני ערב, או שתבע את הלוה בדין ואמר לו אחר הנח לו ואני ערב, או שהיה חונק את הבירו בשוק ליתן לו את שלו ואמר לו הנח לו ואני ערב, אין הערב חייב כלום אלא אם כן קנו מידו, ואפילו אמר בפני בית דין אני ערב אינו משתעבד עד שיקנו מידו, ואם קנו מידו שהוא ערב ממון זה, בין בפני בי"ד בין בינו לבין המלוה נשתעבד.

ערב²⁶ היוצא לאחר חיתום שטרות, פירוש לאחר שחתמו העדים כתב בשטר הוא תחתיהם בחתימת ידו ואני פלוני ערב, וניכר שכתב ידו הוא זה או שעדים מעידים עליו, יש אומרים²⁷ שהואיל וחתם בשטר משתעבד בלא קנין לגבות מבני חרי ולא ממשעבדי, שהואיל וחתום אחר שחתמו העדים ואין חתימת העדים מעידים עליו אין קול לשיעבודו, ויש אומרים²⁸ שאינו משתעבד אלא בקנין, ולהרמב"ם²⁹ אפילו ערב היוצא קודם חיתום שטרות צריך קנין כל שלא נכנס ערב אלא לאחר מתן מעות.

²⁵ שו"ע ונו"כ קכט א – ה

²⁶ שו"ע ונו"כ שם ד

²⁷ דהראב"ד וסיעתיה דסבירא להו דזה דומה למתחייב לחבירו וכתב לו בשטר אני חייב לך מנה, דחייב אפילו בלא קנין וכמ"ש בסמ"מ מ' [סעיף א']. ומדברי הסמ"ע ס"ק יד משמע שבשטר בפני עצמו דינו כלאחר חיתום, והש"ך ס"ק יב מפקפק בזה, דאפשר ששטר בפני עצמו גרע. וכתב במנחת פתים בשם הבית מאיר לאהע"ז סימן כט שאם נתן פרוטה לערב עבור השעבוד, משתעבד גם לאחר מתן מעות לשיטה זו כמו בחותם בשטר.

²⁸ הרמ"ה וסיעתיה ס"ל דכאן ששיעבד נפשו בתורת ערבות ואסמכתא היא, גרע מהמחייב נפשו עתה לגמרי ומשמע דהיינו דוקא לאחר חיתום שטר, אבל קודם חיתום, כיון שהכנים עצמו ערב כלוה, מודה הרמ"ה שמתחייב בלא קנין.

²⁹ טעם הרמב"ם [פכ"ו ממלוה ה"א] דמצריך קנין אפילו בערבות היוצא קודם חיתום שטרות כדעת הרמ"ה, ואפילו כתוב בו ופלוני ערב בו"ו, ואם לא קנו מידו, סבירא ליה דאפילו מבני חרי אינו גובה כמ"ש המניד משנה [שם] בשמו. סמ"ע שם יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

דף קב:

ד. דברים הללו ... לא ניתנו ליכתב

איש ואשה שהיו משודכים, שהסכימו ביניהם על הסכומים, שנתבאר שנקנו אותם הדברים באמירה בלבד וחייבים לקיים דיבורם. וכן גם כשלא דיברו החתן והכלה ביניהם, אלא אבי החתן ואבי הכלה הסכימו ביניהם שנתבאר שנקנה באמירה בלבד. גם אם נכתבו ואפילו בהסכמת שתי הצדדים³⁰ אינם כשטר חוב שיטרוף בהם ממשועבדים, שכיון שלא ניתנו ליכתב אין הלקוחות צריכין ליזהר מהם,

יש אומרים שבאופן שנקנה באמירה, ונכתב שטר כשטר חוב³¹, או במקום שקיבלו עליהם בקנין, נעשה כחוב גמור, וגובין מנכסיו אפילו ממשועבדים³².

ה. אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם הא מדעת שניהם כותבין ... שטרי אירוסין ממש ... כתבו לשמה ושלא מדעתה ... אינה מקודשת

ילפינן מקרא³³ שאשה מתקדשת בשטר. כיצד, כותב לה על הנייר או על החרס אף על פי שאין בו שוה פרוטה – הרי את מקודשת לי – או אחד משאר לשונות הקידושין הנזכרים ונתנו לה בפני עדים. וצריך לכתוב אותו לשם האשה המתקדשת³⁴, ואם כתבו שלא לשמה אינה מקודשת כמו בגט.

ואינו כותבו אלא לדעתה, שאף על גב שבגט אין צריך מעיקר הדין שיהיה מדעתה, היינו משום שגט יש אפילו בעל כרחך, אבל קידושין שאינו יכול

³⁰ ט"ז שם ב

³¹ כלומר שאם כתבו בשטר בפנינו עדי' אמר פלוני לפלוני כמה אתה נותן וכו' מאחר שכתבו דברי' כהווייתן ולא עלה על דעתם להשתעבד באמירה שלהם משום הנאה אתחנני אהדדי אלא אצל בני חורין ולא אצל משועבדי' אבל אם כתוב בשטר אמרו לנו פלוני ופלוני כתבו והתמו בשטר ותנו ליד כל אי' פשיטא דהוי כשטר גמור דלא גרע פסיקא זו משאר שטרות הנכתבי' בידיעת המתחייבים. ח"מ וב"ש שם ה

³² ט"ז שם מהד"מ

³³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לב א

³⁴ עיי' בש"ג ריש דף תרכ"ה דצריך לכתוב שם עירו ושם עירה כמו בגט ואצ"ל הרי את מקודשת לי אלא אומר ה"ז לקדושיך. ב"ש שם ג

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

לקדשה בעל כרחא אלא מדעתה, גם כתיבת השטר צריך להיות מדעתה³⁵, שכך עושים היקש הויה ליציאה מה יציאה (גט) צריך דעת מקנה דהיינו הבעל שהוא מקנה את האשה שתהיה פטורה ממנו, כך גם גבי הויה (קידושין) צריך דעת מקנה דהיינו האשה שהיא מקנה עצמה לו בקידושין על ידי שטר זה.

ומכיון שנחלקו בגמ' שיש מי שאומר שאין צריך שיהיה מדעתה דמקשינן הויה לגמרי ליציאה, מה גט אין צריך לדעתה אף הויה אין צריך הכתיבה לדעתה, ולא איתברר הילכתא כמאן³⁶ לפיכך אם כתבו שלא לדעתה, וקידשה בו הויה ספק מקודשת³⁷.

ו. מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין והיא ניזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב ... בשקנו מידו ... בנות ... בשקנו לזו ולא קנו לזו

כבר התבאר לעיל דף נא. וקא: שהנושא אשה³⁸ ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים, חייב לזונה במאכל ובמשקה חמש שנים הראשונים שאחר הנישואין מיד. ואם מת מוצאים מהיורשים³⁹, אולם אין הבת מוציאה מזונותיה מנכסים משועבדים והן הן הדברים שלא ניתנו לכתוב, כלומר לא נדברו הדברים הללו אלא משום חיבת החיתון ולא עלה על דעתם לגבותם ממשועבדים אלא מבני חורי, לפיכך אפילו נכתבו בשטר אינו כלום ואינה ניזונת ממשועבדים.

אולם אם קנו מידו⁴⁰, או שהיב עצמו במזונותיה בשטר, כלומר שצוה לכתוב השטר אפילו בלא קנין הוי כמו קנין, וגובה מנכסים משועבדים כשאר בעל חוב.

³⁵ ואם אמרה לשלוחה אמור לפלוני שיכתוב השטר לדעתי לא מהני לרמב"ן. ח"מ שם ג
³⁶ הראשונים נחלקו אם הלכה כמאן דאמר דבעינן דעתה, והרי"ף (קידושין ה, ב) והרמב"ם (אישות פ"ג ה"ד) פסקו דלא בעינן דעתה, ועיין טיב קידושין ד

³⁷ בלא הכי הוי ספק מקודשת מחמת הנייר שמא ש"פ אולם אף שהתנה עמה בפ"י שאינו מקדשה בממון רק בשטר כשר, אפ"ה הוי ספק קידושין סמ"ע שם ג, גם ג"מ בספק זה הולך ספק ממזר ובחשש שמא ש"פ הנייר אינו אלא חשש דרבנן. ב"ש שם ד

³⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קיד ד

³⁹ ב"ש שם ז

⁴⁰ עיין ב"ש שם ואבנ"מ בדעת הרמב"ם באיזה אופן מועיל הקנין וההתחייבות.

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

וכן אין⁴¹ האלמנה ניוזנת מנכסי בעלה אלא מבני חורין ולא ממשועבדים אלא אם קנו.

ז. בת אצל אמה

הגרושה אין לה מזונות⁴², ומכל מקום נותן לה דברים שהקטן צריך להם בכסות ומאכל ומשתה וכיוצא בהן, אם רצתה המגורשת שיהיה בנה אצלה אין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן שש שנים שלימות, וכופין את האב ונותן לו מזונות אצל אמו, ולאחר שש שנים יכול האב לומר אם אינו אצלי לא אתן מזונות.

וכל זה בבן, אבל בבת⁴³, אם האם רוצה שתהיה אצלה, הרי היא אצל אמה לעולם, אפילו לאחר שש, אפילו לאחר שגדלה, שדרך הבנות להיות כבודה פנימה⁴⁴, ואפילו נשאת האם לאחר, וחייב האב לזונה מדין צדקה⁴⁵, ואם נראה לבית דין שטוב לה בבית אביה⁴⁶, אין האם יכולה לכופף שתהיה עמה⁴⁷, ואם מתה האם אין אם אמה יכולה לכופף שתהיה אצלה⁴⁸.

⁴¹ שו"ע ונו"כ צ"ב

⁴² שו"ע ונו"כ פ"ו ז

⁴³ שו"ע ונו"כ ש"ס ז

⁴⁴ דרישה ע"א א

⁴⁵ שלאחר שש אין כופין אבל מכריזין כמבואר בשו"ע שם ע"א א, ואם הוא ראוי לכך ואינו רוצה כופין אותו ומוציאין ממנו מדין צדקה, וסיים בשו"ע שאם מת האב היא ניוזנת מנכסיו בתנאי כתובה והיא אצל אמה, והיינו תנאי כתובת בנן נוקבן

⁴⁶ ח"מ שם י וסיים אבל אם הבת שותקת ולא איכפת לה אף שלב"ד נראה שטוב לה אצל בית אביה מ"מ יש להתיישב בדבר למעשה אם לעקור מה שאמרו חכמים הבת אצל האם בשביל אומדנא של הב"ד.

⁴⁷ כתב בפת"ש (סק"ו) בשם הרדב"ז שאם האם זינתה, או אפילו היא פרוצה, הדבר ברור שמניחין אותה אצל אביה, שלא תלמד ממעשיה הרעים, ואפילו אין האב כאן מוסרין אותה לקרובים, ואם גם קרובים אין לה חייבים הב"ד להפקידה בבית אחד מהכשרים כפי ראות עיניהם, עיין שם.

⁴⁸ וכתב בח"מ (ס"ק י"א) דהיינו דוקא כשהאב קיים, אבל כשאינו קיים אפשר דמוטב שתהיה בבית אם אמה מאשר אצל משפחת אביה, ועי' פת"ש (סק"ז) בשם הרדב"ז שאפילו כשהאב קיים אלא שלפעמים הולך מביתו ומניחה אצל השכנים, אם ראו הב"ד שטוב לה להיות בבית אם אמה מניחין אותה אצלה